

HIND 5 SENTI

Õpilasteleht

1937

Nr. 13.

16. detsembril 1937.

VI aastakäik

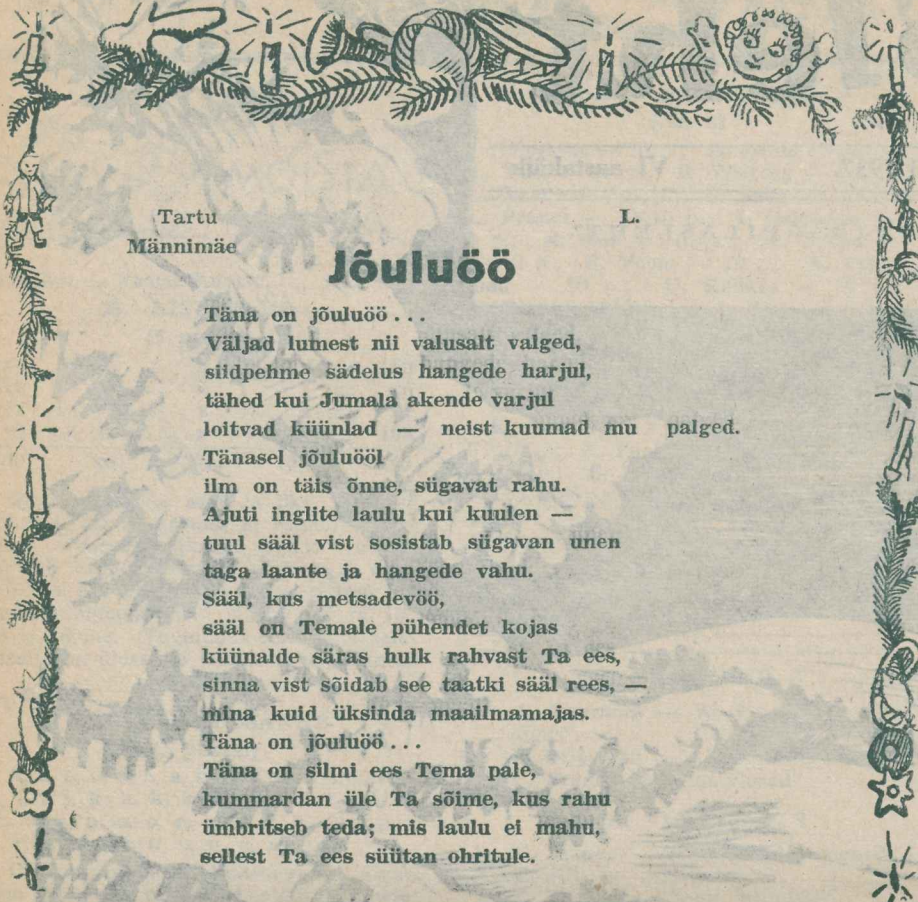
Riigiraamatukogu

KÕIGILE TOREDAID PÜHI SOOVIB „ÕPILASLEHT”

Nr.

ESIKÜLJE PILT: Agu Peerna' linoollõige (originaal-klisee „Õpilaslehele“)

Tartu
Männimäe

L.

Jõuluöö

Täna on jõuluöö...

Väljad lumest nii valusalt valged,
siidpehme sädelus hangede harjul,
tähed kui Jumalä akende varjul
loitvad küünlad — neist kuumad mu palged.

Täna on jõuluöö!

ilm on täis õnne, sügavat rahu.

Ajuti inglite laulu kui kuulen —
tuul sääil vist sosistab sügavan unen
taga laante ja hangede vahu.

Sääil, kus metsadevöö,

sääil on Temale pühendet kojast
küünalde särast hulk rahvast Ta ees,
sinna vist sõidab see taatki sääil rees, —
mina kuid üksinda maailmamajas.

Täna on jõuluöö...

Täna on silmi ees Tema pale,
kummardan üle Ta sõlme, kus rahu
ümbritseb teda; mis laulu ei mahu,
sellest Ta ees süütan ohritule.

K. Karm, 12 a.
Matjama

Jõulukellad

Helisevad jõulukellad,
libisevad helbed hellad.
Inimesed ruttavad,
kirikusse tõttavad.

Kuuke taevast naeratab,
hõbekiiri läkitab;
valgust ilmamaale looma,
rahu, rõõmu pühiks tooma.

Kuused väiksed seisavad,
hange alt nad piiluvad —
olla pole kuigi hää,
lumi katab tüve, pää.

L. Ellen L.
Alavere

UNISTUS

Tuleks kord ju värske lumi
ja kataks pori,
kooks kuuskedel' valge hame.
Pääseks kord sest hallusest valla,
kinnitaks suusad alla
ja kihutaks sahinal läbi lume,
üle päikeses särava välja,
üle kodumäe selja.
Hingaks karget õhku hää sõõmu.
Sõidaks ilusail, kuuvalgell õil
salapäraseil metsatell,
tunneks lumekrudinast rõõmu.
Oh, et tuleks jah päris talv!
Kas või tuisku ja tornigi tooks,
et vaid ähmaseid päevi uueks looks!

E. Suviste
Ahja-Akste

Esimesele lumele

Tulid alla
pehmene kui siid,
päästsid pilveluugid valla,
uue ilu töid.

Saanid kergelt sahisevad,
libisevad reed,
puude oksil lumi lasub,
vaikseks jäänud veed.

Metsad, nurmed puhkavad
valge katte all.
Linnud näljast lendavad —
toidumured tal.

L. Valg, 13 a.
Sindi

P.

JÕULUÕHTU

Laskub videvik. Kaugel, üle soo
hakkab lööma kirikukell. Vaikselt ja
värisedes kõlavad kellahelid üle lumise
lagendiku. Langeb lund. Puud seisa-
vad vaikselt, liikumata, raske lume-
koorma all.

Maanteel kostab kuljuste hõbedane
tilin härmaste ja puristavate hobuste
kaelast. Kahisedes sõidavad pikas reas
kirikulised. Kostab rõõmsat jutukõ-
minat.

Kirik särab tulemeres. Üks regi teise
järele saabub kohale. Inimesed roni-
vad reelt, hobused seotakse lasilapuu
külge; vaikselt ja pühalikult astutakse
kirikusse. Kõlab orelihää. Kantslist
jutlustab õpetaja vastsündinust Betle-
mas, imelisest tähest ja rahust maa
pääl.

Kui helisevad kellad kuulutavad ju-
malateenistuse lõppu, lahkuvad reed pik-
as reas kuljuste helisedes hämarikku.

Looduses valitseb pühalik jõuluvai-
kus. Ei puhu tuul, ei liigatu oks. Lu-
mesadu on üle jäänud ja tuhanded
tähesilmad vilguvad kauguses. Rahu
on maa pääl.

Edgar Leis, 14 a.
Kanepi

P.

Jaku jõulurõõm

Vaikselt, otsekui märkamatuult
lähenesid jõulud Jaku kodule. Ja-
ku seda ise ei märganudki, sest
päevad kadusid niisama kelgutades
ja suusatades.

Vahel hilisõhtuti, kui Jaku oli
maganud esimese uinaku ja ärga-
nud, kuulis ta ema toast õmblus-
masina surinat, isa töötoast tasast
klõbinat, isegi tema õdede toas vil-
kus tuld.

Jaku aimas küll, et on tulemas
midagi, aga et ta keha valdas une-
rammetus ja roidumus, ei võtnud
ta vaevaks tõusta, et selle saladuse
jälile jõuda.

Ühel päeval, kui ema saiaaig-
nat sõtkus ja õde vorstivardaid
voolis, valdas Jakut mingi ebamää-
rane tunne. Õhuski haistis ta na-
gu midagi. Kui ta emalt küsis,
vastas see veidralt muiates ja kui
Jaku oleks ta nägu silmitsenud,
oleks säält paljugi võinud lugeda.
Õhtul isa rakendas hobuse saani
ette, et sõita alevisse. Ja kui Ja-
ku palus luba kaasaminekuks, siis
isa seda ei annud. Peagi näris ta
südant aimdus, vahest on ta mi-
dagi halba teinud.

Järgmine hommik näis Jakule
eriliselt uena. Härmatanud puud-
ki oma lumiste kroonidega näisid
ilusamad kui harilikult ja jäälilled
akendel justkui naeratlesid Jakule
vastu.

Järg lk. 7

KAUGED MAAD

MISPÄRAST TUNGITAKSE PÕHJA

- ● ARKTISE VAIKINUD KANGELASED
- ● MIDA ANNAB MEILE ARKTIS?
- ● MITU POOLUST ON PÕHJAS?

MIKS MINNAKSE ARKTISESSE?

Kauge põhi kutsub ja meelitab oma salapärasuse ja ligipääsmatusega. Paljud vahvad mehed on katsunud tungida Arktise saladusisse. Aga ei ole vähe neid, kes on jätnud oma elu kaugel põhjanabamail ja meredel. Siiski leidub ikka julgeid, keda veetleb teekond jää ja lume riiki. Kes nad on? Need, kellel elav huvi Arktise vastu — on enamasti teadlased. Korraldades ekspeditsioone, retki põhjanabamaile, on nende eesmärgid teaduslikud. Uurimuste tulemusi rakendatakse ka koloniseerimise (asustamise) võimaluste selgitamisel. Teadlaste tähelepanekuid ja andmeid kasutatakse esmaajoonis meteoroloogias, maakera magnetismi, maakera ajaloo, kalastamise ja muul alal.

ARKTISE KANGELASI

Üks kuulsamaid ja meile tuntu- maid Arktise uurijaid oli R. Amundsen. Teadlane, kes avastas lõunapooluse ja sõitis õhulaeval „Norge“ üle põhjapooluse.

Amundseni ja Umberto Nobile vahel tekkis teaduslik vaidlus. Nobile korraldas ekspeditsiooni õhulaev „Itaalia“. Asuti teele. Siis aga juhtus õnnetus. „Itaalia“ ei saanud enam teateid. Arvati, et ta on hukkunud. Kohe korraldati abistamisretki ja nii leiti kindral Nobile. Ka R. Amundsen asus ühe niisuguse ekspeditsiooni juhiks, et leida Nobile. Ta ei tulnud aga enam tagasi. Nii hukkus Amundsen.

Hiljuti alles äratas tähelepanu kolme vene lenduri kaugelend üle Arktise. See õnnestus väga hästi. Vene teadlased asutasid isegi

PÕHJANABA JAAMA,

mis asus ujuval jäälaamil.

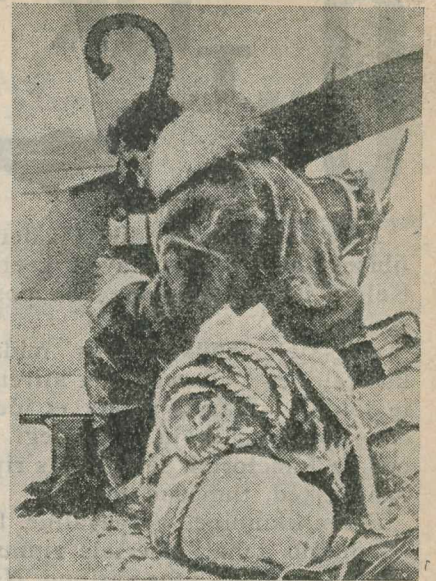
KUI PALJU MAKSAB POLAAR- EKSPEDITSIOON?

R. Amundseni retk õhulaev

„Norgel“ maksis 150 000 dollarit. Kulutades sellise hiigelsumma, saadi teada, et polaarvee sügavus on umbes 12 000 jalga ja tekkis kahtlus, kas poolusel on Euroopa suunas maad. Ekspeditsioon uuris umbes 100 000 ruutpenikoorma alal tundmatut ümbrust.

MIDA ANNAB MEILE ARKTIS?

Kivisüsi, õli ja nahad olid Arktisele kuulsuse ja kaubandusliku tähtsuse toojad juba varem. Igavese jää ja lume väljad on muidugi täiesti taimkatteta. See takistab suuremate taimetoidust elatuvate maisloomade levikut. Kohati rikkalikumalt esinev rohukate võimaldab siiski muskusveise ja põhjapõdra olemasolu. Nendega seltsivad veel polaarjännes, lemming ning kiskjaist hunt ja jää- ehk polaarrebane. Valdavam osa loomastikust elab aga meres. Alates kaladest ja väiksemaid mereloomakest leiame siin ka rohkesti linde ja suuremaid merelisi imetajaid, nagu vaalad, merihobud, hülged ja jääkaru. Inimesed, kes elavad kõrgel põhjas, elatuvad peamiselt kütimisest ja kalastamisest. Ka jääst vaba maad leidub sääl ja paiguti õige viljakatki. Arvatakse, et umbes 5 000 000 ruutpenikoormat on niisugust pinda. Kõige enam on aga põhi huvitanud riike just liiklemisteede mõttes. Kui palju lühemaks jäävad siis suurte keskuste kaugused, kui oleks võimalik õhuteid kasutada otse üle pooluse; milline vabadus kaubateede mõttes!

Piloot W. E. Gilbert alustamas polaarlendu.

Ta avastas ekspeditsiooni jäänused, milliseid peetakse sir John Franklini ekspeditsiooni omaks (aastal 1847.).

POOLUSEID ON TERVELT 5

Ja nimelt: magneetiline, geograafiline, igavese jää, maakera pöörlemise ja suurima külma poolus.

Geograafiline poolus on huvitav sellepärast, et temal asudes on igas suunas lõunakaar. Pöörlemise poolus asub Gröönimaal. Igavese jää poolus on geograafilisele poolusele kõige ligemal.

Poolused ei püsi maapinna suhtes täiesti paigal, vaid kõiguvad veidi, nihkudes kord siia või sinna.

Urve Aller, 10 a. Laiuse

L.

JÕULU OOTEL

Jõulud, jõulud! kuuled igapähe suust. Kuuled aina räägitavat jõulupuust. Oodatakse lund ja kalleid pühi; eks nad ükskord meile kätte rühi.

Mures on vist iga lapse meel: jõuluks sõita ei saa saaniteel? Aga siiski: lumehelbed lang'vad, kallid pühad varsti kätte jõudvad.

Pooluste kaart.

Nii kujutatakse sir Franklini ja ta kaaslaste surmaheitlust.

OHTLIK TEEKOND

Lõputu lumelagendik. Hääletult libiseb kelk, mida veavad koerad. Kelgul istub mees. See on postivedaja.

Aeg-ajalt hüüab mees midagi koertele, et neid ergutada kiiremale sõidule. Tarvis rutata, et jõuda enne pimedat koju. Päälegi on oodata lumetormi, sest taevast ripuvad rasked, tumedad pilved.

Edasiliikumine on vaevaline. Lumi ulatub kohati koertele rinnuni. Näib, et nad on juba väsinud. Nende jooks on jäänud aeglasemaks. Kelgul on postikotid, külmanud kalu koertele, püss ja mees.

Postivedaja amet on põhjas raske ja ohtlik. Tuleb korrapäraselt vedada posti raudteejaamast ja kanda laiali. Tee on aga pikk ja elamud on üksteisest väga kaugel. Inimesi elab ju hõredalt nii kaugel põhjas.

Kodu! Sää! ootavad teda naine ja väike poeg. Nende pärast teeb ta seda elukardetavat tööd, sest muidu peaksid nad kannatama puudust. Nüüd aga on neil kindel sissetulek. Ta võib vahel teha väikesi kingitusigi. Hiljuti ostis ta pojakesele hüppiknuku. Poisi rõõmul polnud piiri. Millise näo teeb ta aga täna, kui näeb, et isal on kaasa toodud chituskast?

Tuul tugevneb. Postimees tõmbab hõlmad koomale. „Halloo, poisid!“ hüüab ta oma koertele piitsa plaksutades. „Tehke jalga-dele tuul alla!“

Koerad hakkavadki kiiremini jooksma, kuid mitte postimehe hüüete pärast. Nad vinguvad kartlikult. Postivedaja teab, mis see tähendab: hundid.

Tuleb kihutada. Ta haarab püssi ja surub selle kõvasti põlvede va-

hele. Ühte kätte võtab ta piitsa, teise ohjad. Plaksutades vihiseb piits läbi õhu. Koerad on hirmu täis. Nad jooksevad täiest jõust. Postimees vaatab taha. Hundid paistavad veel õige kaugel tumedate täppidena. Uskumatu, kui kiiresti nad liiguvad, tundes toidu lõhna. Alati näljastena hulguvad karjadena lagendikel, otsides saaki.

Koerad kiunuvad. Hirm kihutab neid kiiremale jooksule. Korraga komistab juhtkoer ja kogu raketus paiskub segi. Koerad vähkrevad lumes ja rabelevad sassiläinud rihmades ja nõorides. Ühe hüppega on postivedaja koerte juures. Need lõõtsutavad pööraselt ja kiunuvad, surudes end kartlikult vastu mehe jalgu.

Hundid aiva liginevad. Värisvate kätega korraldab mees rakmeid. Hirmunud ja ligitükkivad koerad takistavad teda. Viimaks ometi valmis! Väkkiirelt hüppab ta kelgule ja kihutamine algab uue hooga. Aga hundid ei taha oma saaki jätta. Kaeblikult ulgudes jälitavad nad pagejaid. Värisedes näeb postimees neid kõhnade varjudena libisevat üle valendava lume. Peaks neid veidi hirmutama. Ta haarab püssi. Pauk kajab. Üks kõige lähematest langeb. Juba kisub näljane kari ta lõhki. Aga metsalistele ei jätku ju sellest. Jälle liginevad nende ahnelt kilavad silmad. Nad ei ole enam kaugel. Postimees sihhib ja tulistab ikka jälle aplaid kiskjaid. Aga neid on veel liiga palju. Üks hii-gelsuur hunt on juba päris lähedal. Varsti on oodata hüpet. Mees si-

tab väikese edumaa. Ta ohverdab kõik kotisleiduvad kalad näljastele huntidele.

Kaugel näeb ta kerkivat suitsu. Tema hütt! Kas ta jõuab sinnani? Siis ta oleks päästetud. Hundikari on jäänud kaugemale. Ainult üks suur ei jää maha. Metsalise lõõtsutamine on nüüd selgesti kuulda. Silmad hiilgavad verejanuliselt. Hüpe — üle kiirelt kerratõmbuva mehe — otse ulguvate, hirmust pööraste koerte sekka.

Siis avaneb hüti uks. Karjudes tormab välja postimehe abikaasa. Hunt pöörab pää hääle suunas. Samas tabab teda purustav löök püssipäraga. Nagu tühi kott langeb kiskja kokku ja vajub lumme. Vihase larinaga teevad koerad talle lõpu.

Naerdes ja nuttes tõmbab naine postivedaja majja. Toas on laud kaetud maitsvate jõuluroogadega. Väike poiss jookseb isa juure. „Isa, kas töid mulle midagi ilusat kaasa?“ küsib ta ootusrikkalt. „Jah, armas laps,“ vastab isa, „ilus ehituskasti tõi sulle. Aga peagu oleksid hundid selle omale võtnud.“ („Schm.“ j.)

hib rahulikult, vajutab päästikule — kuid pauku ei järgne. Padrunid on otsas. Kiiresti haarab käsi kotist kalu ja viskab neid lumme. Juba õgitakse neid. Mees saavu-

KOOLIDE VÕISTLUS

Kool, kus suhteliselt õpilasarvule on kõige enam tellimisi, saab auhinna K. K. Ü. „Töökooll“ poolt annetatud Elektri jaama-mudeli, järgmised 9 kooli saavad preemiaiks raamatu. Koolide võistlus lõpeb 10. veebr. 1938.

1. Tall. L. 1. Algk. Kr.	170.40	õpil. 220
2. Tall. L. 8. Algk.	166.50	„ ?
3. Tall. L. 21. Algk.	76.50	„ ?
4. Valga L. 3. Algk.	63.15	„ 210
5. Võõbste Algkool	51.05	„ ?
6. Kaagvere Algk.	50.25	„ 98
7. Tartu L. 5. Algk.	46.25	„ 467
8. Ulila Algkool	40.50	„ 134
9. Matjama Algk.	36.75	„ 62
10. Otepää L. Algk.	36.—	„ 222

11. Lepistu Algk.	33.25	„ 150
12. Haimre Algkool	33.—	„ 120
13. Jõhvi Alevi Algk.	32.25	„ ?
14. Tall. L. 2. Algk.	28.40	„ ?
15. Alatskivi Algk.	24.75	„ ?
16. Vastse-Kuuste	24.—	„ 93
17. Rakv. Kaub.-k.	23.35	„ 53
18. Narva L. 2. Algk.	23.—	„ 230
19. Koigo Algkool	22.51	„ ?
20. Päide L. Algk.	21.75	„ ?

jne. jne.

TERASPOISS

Katkend J. Parijõe uusimast teosest „Teraspoiss“, mis varsti „Looduse“ kuldraamatuna ilmub lugejate huvi paeluma.

Härra Jüri Parijõe lahkel loal ilmub järgnev katkend esimesena meie lehes. „Teraspoiss“ käsitleb poiste elu rahvasuus kutsutud „ulakate koolist“

Ta kõndis veel mõne aja kallast mööda edasi, siis ronis kalda äärde tõmmatud palgiparvele, võttis saapad jalast ja hakkas jälgadega vees solistama. Vesi oli soe, lähöks ujumagi, aga ükski ei taha. Kui Kodja siin oleks, siis teeks kahekesi küll oma kup-sud ära.

Eemal oli luht rahvast täis. Mõned noormehed olid enese paljaks võtnud ja pleekisid vastu päikest või pildusid vastamisi palli. Mootorpaadid sõitsid mööda jõge üles ja alla, kündes üles laineid, mis iga kord parve toredasti kiikuma panid ja siis kalda ääres lohisedes vaikusid.

Nüüd tuli linna poolt väike tüdruk süstaga, rühkides kogu jõusti mööda jõge üles, kuid käsis seesääljuures aeru nii saamatult, et Jaan naerma hakkas. Samal hetkel tuli allavett mootorpaat ja Jaan arvestas, et süst ja mootor peavad kohtuma just tema kohal.

„Keera süsta ots vastu laineid!“ hüüdis Jaan parvelt tüdrukule, nähes, et see mootori tulekul segadusse sattus.

Tütarlaps näis seda isegi teadvat, kuid pööras oma saamatuses just külje lainele vastu. Juba libiseski paat süstast mööda, mis kiillaines tugevasti kõikuma hakkas. Tüdrukule tegi see lõbu ja ta ootsutas oma kehaga süsta veelgi rohkem kõikuma.

„Kui nüüd põhjalained hakkavad tulema,“ arutas Jaan ja kargas püsti, „siis viib süsta ümber.“

„Ära kõiguta! Keera ots!“ karjus Jaan veel kord ja vehkis kätega. Kuid samal hetkel läkski süst ümber ja tüdruk kukkus kiljatades vette.

„Hoia aerust kinni!“ karjus Jaan ja vaatas ringi, silmas parvel pikka udilat, tõukas selle vette ja hüppas ise järele.

„Hoia aerust kinni!“ puristas ta veel kord hüüda, kui nägi, et tütarlaps ilmus pinnale. Sääljuures haaras ta ise udila teise otsa ja juhtis selle ujudes tüdrukule vastu. Kõik see toimus mõne sekundiga. Juba ulatuski udila ots tüdrukuni, kes nüüd aeru lahti laskis ja kramplikult latist kinni haaras. Seda nähes Jaan hakkas tagasi ujuma parve poole.

Kaldal hakati karjuma, inimesed jooksid lähemale. Samuti märgati õnnetust ka mootorpaadilt, kus kõik püsti tõusid ja kätega vehkima hakkasid. Mootor tegi jõel laia kaare ja pöördus tagasi. Enne kui ta õnnetuskohale jõudis, oli Jaan juba parvel ja tiris tüdrukut veest välja, kes udila otsast nii kõvasti kinni hoidis, et ta seda parvelgi lahti ei lasknud.

„Purista nüüd vesi välja!“ õpetas Jaan läkastavat ning kõhivat tüdrukut ja hakkas talle selja pääle kloppima.

Samal ajal jõudis ka mootorpaat sinna, keegi hüppas paadist parvele ja hoidis paati kõiega kinni. Ümberkaudu kisati ja käratseti. Tüdruk ajas enese istukile ja pühkis käeseljaga silmade ette langenud märgi juuksesalku.

„Kuidas see juhtus? Kas on ikka elus?“ päriti läbisegamini.

Paadisoliijaist andis keegi oma palitu tüdrukule ümber ja siis tõsteti ta paati. Aga üks kaasasõitnud politseikomissar ja vanem härra tulid Jaani juurde ja hakkasid teda usutlema:

Järg lk. 6

Kas on veel „rohtu“, mis avitaks?

Uliarmas onuke!

Kõik asjad ja otsad on jälle nii nagu nad on ja ei peaks teps mitte olema.

Kuid nüüd on see päris häda ka käes — jõulud nimelt. Jõulude vastu mul ju iseenesest midagi ei oleks, võiks ju aasta otsa mugida, sooja ahju kõrval pöönutada, rõõvlijutte lugeda, säraküünlaid särista, liugu lasta ja palju-palju muud teha. Oleks tõesti ilus ja armas, aga sääl on õige mitu konksu ja kõverust juures. Võiks ju olla rahu maa pääl, mis sest, et kuskil hiinlased kaklevad jaapanlastega.

Aga koolis. Tahtsin ikka kõvasti õppima hakata, aga mitte ei saa-

nud. — Juba sellest mõtlemine, sellest tuupimisest ja vaimunärimisest, väsitas nii kõledasti, et ei olnud enam jutustki mõnu. Tädi ütles siis, et ära kurnavad latsekese oma tähtede ja tarkustega, juba teine kõhn nagu „lutusarv“ ja näost „plass“ — Mingu oma ometi väheke-seks välja värsket õhku võtma! Ega kedagi, võtsin seda siis nii kaua, kuni oli paras aeg magama minna. Aga või sa magada saad. Nägin und: maadlen kellegagi, on teine nii pikk ja nõtk — mitte tust jagu ei saa. Siis märkan, et on hoopis vana tuttav, number 1 koolist. Kohkusin ja siis ta mu pikali löigi, s. t. kukkusin prantsti! voodist põrandale.

Muinasjuttudes on ikka toredaid asju, igasuguseid nõiavitsakesi ja imevõimuga ussihambaid. Kui endalgi midagi niisugust oleks, no oleks tore! Ussihammas mul oli küll veel sügisest „boast“ järel, kuid selle nõidus oli liiga igapäevne: unustasin ta ühes spikeriga vihu vahele.

Ükspäev läksin Sepa-Kustase juure nõu küsima. Tal nagu kuntasid selged ja puha — kord hakanud atra tegema, tulnud teine na-

kirve moodi välja, aga lõpuks saanud toreda sukanõela. Nojah, teku tema mulle niisugune masinavärk või mehaniismus, et keery aga vänta või vajuta nuppu ja kohe on ülesande õige vastus käes. Kustasel oli nagu nalja täis ja mõrvasin, et nüüd on abi käes, aga tema ütles — igäüks pidavat is oma õnne taguma!

Otsustasingi nii teha. Kui koolis hakati jõulupeoks näitemängi õppima, pakkusin ennast ka tege-laseks. Aga ei võetud, öeldi, e vaadaku, kuidas koolitööga hakama saan. Lõpuks ikka jäi nii, e olen ikka näitleja küll, hakkan ni melt eesriiet ette tõmbama. Or-tore: terve vallaharvas imestab, et Värdis on saanud äkki teeneliseks

Järg lk. 6

VÄRTSEEBIKS KUJUNENUI

A. FREDERIKING-TART

TERASPOISS

Algus lk. 5

„Kuidas nimi on? Kus elad? Kui vana?“

Jaan kohmetus.

„Nime ma võin teile öelda ja elukoha ka, aga ega see minu süü küll ei olnud. Mina istusin siin parvel, tema tuli alt süstaga, ei osanud otsa vastu laineid pöörata... tulid põhjalained, need viisid paadi ümber. Sedasi see oli, mul polnud süsta ega paati, istusin siinsamas parvel.“

„Ei, ei...“ tõrjusid võõrad. „Ega me seda... me nägime paadist isegi, kuidas see juhtus. Me tahtsime küsida, kes sa oled ja kuidas ta päästsid?“

„Mis sääl päästa oli. Kui nägin, et tüdruk kukkus vette, siis võtsin siit parvelt selle udila ja viskasin talle kätte.“

„Ujusid talle vastu...“

„Nojaa, latt ei olnud nii pikk. Siis ta võttis teisest otsast kinni, mina teisest... nii ujusimegi kaldale.“

Nii politseikomissar kui ka võõras härra kirjutasi üles Jaani nime, vanuse ja elukoha, siis hüppasid jälle paati, kuna Jaan hakkas pluusist ja püksitest vett välja väänama.

Kui paat juba minekul oli, hüüdis võõras härra:

„Aga päästja... päästja jätate märjana siia maha, päästetu võtate küll pääle. Hüppa siia paati, poiss, ma annan sulle oma palitu ümber, muidu hakkab külm.“

Jaan löi käega — pole vaja. Ta laseb niisama jala, ega ta siit kaugel ei ela. Ja võttiski oma saapad nappu ning hakkas mööda kallast sörkima kodu poole.

Härra Pärna ei olnud kodus. Jaan vahetas kivid riided selga, viis märjad, mis teel küll juba pooleldi ära olid kuivanud, välja nõõri pääle, ja unustaski juhtumi jõe ääres.

Kui ta teisel päeval koolist koju tuli, oli asi

härra Pärnal siiski juba teada. Üks härra olevat sääl käinud, Jaani taga küsinud ja öelnud, et tema olevat eile ta tütre veest välja tõmmanud. Kuidas see lugu õieti oli?

Mis ta oli, seletas Jaan pool vastumeelselt, tüdruk jäi oma süstaga mootorpaadi järellainetes, ei osanud süsta otsa vastu laineid pöörata ja õõtsutas süsta ümber, ise kukkus vette. Noh, tema juhtus olema säälsamas parvel, võttis udila ja ujus sellega vastu. Tüdruk märkas siiski udila otsast kinni võtta, ja nii nad ujusidki kaldale. Mida see härra siis veel tahtis? Ega see tema süü olnud, et tüdrukupirts vette kukkus, ta ise oli kole saamatu. Kes ta isa on?

„Aednik Raadi,“ teadis magister. „Tal on suur aed linna serval ja kesklinnas on lilleäri. Tuli sind tänama tütre elu päästmise eest ja lubas sind meeles pidada.“

„Mis sääl tänada või meeles pidada,“ arvas Jaan, kellele sugugi ei näinud meeldivat, et asjast nii palju juttu tehti. „Tüdrukupirts ei osanud süsta nina vastu laineid pöörata ja sellest see kõik tuli. Ega siin keegi teine küll süüdi ole.“

Kogu see asi oli siiski ajalehte pääsenud. Kui Jaan vähese hilinemisega „Postimehe“ ette jõudis, tuli Kodja talle oma lehepakiga juba vastu ja teatas:

„Kuule, sa oled lehes.“

„Mis lehes, mis juttu sa ajad?“

„Tõe jutt, tule loe ise!“

Mindi koos Gustav Adolfi platsile ja löödi „Postimees“ lahti. Tõepoolest seisis sääl „Õnnetuste ja kuritööde“ all sõnum „Väike elupäästja“, kus kogu see asi veidi moonutatult ja ilustatult kirja oli pandud. Jaan luges sõnumi läbi ja tal oli naljakas tunne: teda ei huvitanud sugugi sõnumi sisu, ainult kena oli lugeda oma nime trükitult — noore elupäästja nimi on Jaan Kattai.

Värdi kiri

Algus lk. 5

lavategelaseks ehk priimadonnaks. Poisid praegugi ikka: maestro Värdi ja maestro Värdi! Ja riide vahelt on tore saali piiluda. Kuidas sääl kõik suures kuumuses higistavad ja sumisevad. Näitemäng on päris „marutore“, tondid ja päkapikud ja inglid ja puha! Kutsuksin sind ka pidule, aga... pärast tuleb ju jõuluvana — teadagi, kuidas! Konstaabel kah ei aita, kuigi istub pidul esimeses reas, temagi muheleb.

Onuke-armsake! Sa nagu jõuluvanaga tuttav või nii (mäletan,

kord oli jõuluvanal sinu kasukas seljas ja läki-läki pääs) — sina mine tema juure ja kosta mõni sõna minu eest. Mine veel täna, sest homme on koolis jõulupuu ja siis ei ole enam mittemidagistkine te tä! Onuke, ära pane pahaks! Ma praegu kadestan sind sinu palja ja läikiva päänupu pärast, sest ma ise kitkun praegu ahastuses oma karvistikustikku. Kas on veel rohtu, mis avitaks?! — — —

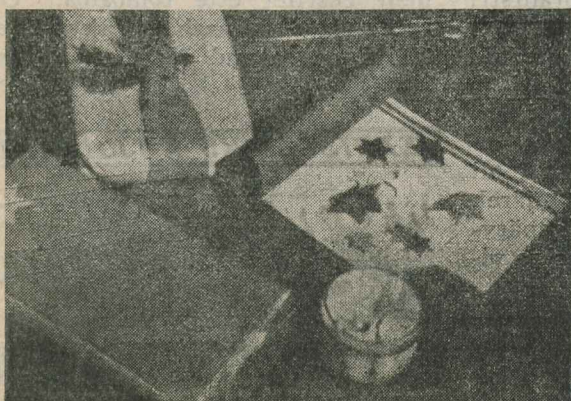
Sulle ja kõigile kirjalugejaile palju verivorste ja õnnist jõulutuju soovides jään

sind armastav Värdi.

JÕULUKINGILE VÄÄRIKAS PAKEND

Meeldivalt pakitud kink valmistab saajale alati suuremat rõõmu, kui hooletult paberisse mütsutatud ese. Kink ei tarvitse alati sugugi olla suur ja kallis, pääasi, kui tema kallal on vaeva nähtud. Kel kannatust jätkunud kingi valmistamiseks, sellel kindlasti jätkub seda ka pakkimiseks.

Pakkimiseks sobib igasugune siid-, ja krepp-paber, siduda võime kas siid-, hõbe- või krepp-paberist paelaga. Paar kuldtahte ja kuuseoksake lisandab meeldivat jõulumeeleolu.

A. Kopelmann, 14 a.
Paldiski

JOULUVIHK

On jõululaupäev. Arno ütleb hommikul varakult voodile hüvasti ja tõttab ema abistama. On need ammuoodatud jõulud ometi kord käes, kuidas võib veel magada!

Emal on täna köögis väga kiire. Ta askeldab nii, et pää suitseb. Juba ta võtab siit rasva, määrab sääl panni, — peab olema hästi virk ja kärmas, et kalliks jõuluõhtuks oleks kõik valmis ja iga asi oma õigel paigal.

Arno tõttab rehalast jõulukuuske tuppa tooma, millele isa tahab taas jala alla meisterdada. Astudes rehalasse lendab Arnole vastu varblasteparv, kes laskuvad õues pöösale, suled kohevil ja värisedes külmast. Arno meel muutub nukraks ja ta mõtleb, et miks lindudel pole jõule.

Viinud kuuse tuppa, meenub Arnol midagi, mis ta meele rõõmsaks teeb ja väikesed jalad rehala poole sibama paneb. Arno pani ju sügisel rehepeksu ajal ühe nisuvihu lindudele jõuluks tühja aami.

Arno rõõmuks on nisuvihk alles. Ka rotid pole võtnud vaevaks seda külastada. Isa paneb vihu pika ridva otsa ja kinnitab selle väravaposti külge. Varsti lendabki varblaste parv jõuluvihule ja asub teri nokkima. Arno jälgib tegevust toaknast, omal meel rõõmus ja süda õnnelik.

Jaku jõulud Algus lk. 2

Õhtu eel kadus isa kodust ja kui Jaku selle üle emalt aru päris, sai ta vastuseks kohtlase naeratuse. Õhtul hämara ajal ilmus isa koju ja käskis Jakul naabri poole minna. Tagasi tulles söödi.

Äkki koputati uksele. Isa ruttas ust avama. Tuppa tulid naabripere mees, perenaine ja teisigi inimesi. Aga miks just, seda Jaku veel ei taibanud. Võõrad juhatati teise tuppa. Jaku läks ühes ja nägi — särav jõulupuu seisis toas!

Sadanded mõtted väljahtasid läbi Jaku päa ja ta taipas nüüd kõik.

Peagi läks lahti. Isa luges piiblist, ütles vahel sõnu lauluraamatust ja teised kõik laulsid. Kõik oli Jakule otsekui muinasjutt.

Peagi läksid inimesed ema kutsel söögituppa sööma. Laud oli kaetud meelepäraste pühaderoogadega.

Kõige lõbusam aga oli siis, kui tuli jõuluvana ja Jakugi sai kätte oma jõulukingid. Uisud, oma unistuse, maiustusi ja muid häid asju, mida Jaku ennem ei oleks osanud uneski soovida. Küünalde kustudes kõlasid jälle jõululaulud ja Jakut valdas üllas tunne. See oli Jakule suurimatest suurim jõulurõõm.

P. Maimu Tuur
Anna

Jõulud

Täna sajab pehmet lund,
käes on püham jõulutund,
Täna sündis ilmale
ilus jõululapsuke.

Ema tegi vorsti, saia,
taat tõi linnast jõulupuu.
Mina jooksin siia, sinna,
ehtesse ma seadsin puu.

Isa läks siis kodunt ära,
— kirikusse, ütles ta.

Ema võttis piibli kätte,
hakkas vaikselt lugema.

Õues kostsid aiskellad,
koputati uksele.

Mina tegin ukse lahti,
jõuluvana oli see.

Tõi mul' hobuse, tõi saia.
Rõõmus olin otsata.

A. Veemets, 14 a.

Keila-Ohtu **Lumi!**

Hallest pilvesagaraist heljub
suikund nurmiile lumi.

Valgeist siidihelvetest varjub
aasade luituvus, pori.

Nooril sära silmades helgib,
paisund rõõmule süda!

Vanul, raugul südameid ärkab,
süttib silmades sära!

Liugleb hilju, mängeldes laskub,
valgevatine tali,
hõiskeid, hääli hämaras hajub,
huulilt kajastub — l u m i !

L. Rahumaa

Konguta **JÕULUÕÖ**

Õötaevas ripub kuu kõver kild
ja maad matab valge lumivill.
Vee süles seisab jää sinetav sild,
mil kõrkjate suled veel kohevil.
Sel külmal tähisrikkal taeva vöö
täht taevasse tõusis jõuluöö.

Ta tõusis ja kauaks jäi püsima,
siis sündis meil Önnistegija.

Nii Jeesusest jutustas emake lapsele,
kes kuulatas pää oli surunud
padjusse.

Ta uinus, lapselik naeratus suul,
ning väljas keerutas külm talvetuul.

Joh. Tõlgu — Vastse-Kuuste

Aino Ottoson
P.-Jaagupi

J. Pliats
Pikk on ränduri tee...

Kaljo Miiter, 16 a.
Tabivere

A.

AUG. MÄLGU „SURNUD MAJAD”

„Surnud majades” loob Mälk meile kujutuse enne Põhjasõda ja selle ajal toimuvast maarahva elust. Päätegelaseks kujuneb noor Urgose talu perepoeg Hain. Isa tahab, et pojast saaks midagi paremat kui harilik talupoiss, ning paneb ta väeteeäärse sepa Sebaldi juure õppima. Aeg veereb ja mõne aasta pärast on kuulda relvatarinat, enne seda on maad laastanud suur näljahäda. Hainist saab lõpuks sõjamees — eestlaste juht Karl XII sõjaväes, kuni viimaks poolvigastatult saabub koju — põllumeheks.

Mälk on oma töödega väärinud tõesti kuulumist Eesti parimate hulka, mida tunnustas ka hr. Riigihoidja, annetades Aug. Mälgule hiljuti Lagle talu Tallinna ligikal, milline oli määratud parimale kirjanikule, kes on kujutanud ranna- ja maarahva elu kõige kujukamalt.

„Surnud majad” annavad väga loomutruu pildi põhjasõjaaegsest elust. Eriti päätegelast Haini on kujutatud väga elavais värves. Hain on taibukas, teadusejanuline ja julge noorur. Ka oma välimusest püüab ta teistest külapoistest olla eeskujulikum, mis siis imestada, et isegi pastoritütar Hedvig tunneb ta vastu huvi. Meelde jäävaim osa teosest ongi just aeg enne Põhjasõda. Ka sõjaaegne elu kõigi oma muredega on hästi tabatud. Aug. Mälk oma „Surnud majadega” on rikastanud väärtusliku teosega meie ajalooliste romaanide valikut.

Käärilõige

ME EI VAJA

OSTETUD JÕULUEHTEID

need me teeme ise. Omatehtud jõuluehted on palju odavamad, aga ka palju lõbusamad ja huvitavamad. Mida vajame ehete valmistamiseks? Eeskätt paberit — valget kirjutuspaberit, värvilist joonistuspa-

KUIDAS SIIS PILDIL KUJUTATUD ESEMEID TEHA?

Täht a on kahekordne — ta võib olla ka kuueharuline, selle järele, kumba tähte sirkli abil kellelgi on kergem joonistada. Ühe tähe seesmisele küljele kleebitakse ühest otsast lossi vajutatud õlekõrred (neid võib ka üle pronksida, või katta läikiya klaaspuruga) ja siis kleebitakse tähed kokku, nii et õlekõrte terved otsad ulatuvad kahe tähe serva vahelt välja.

Täht b on riputatud ketikesse külge. Tähe teeme samasuguse, nagu eelmisegi. Samuti on riputatud keti külge ka kelluke c. Kellukese teeme sõõrist, millest kiil-välja lõigatud (väljalõige peab alati ulatuma sõõri keskpunkti), võib olla ka ainult poolsõõr.

Kett ise heegeldatakse metalllõngast või mõnest muust värvilisest jämedast lõngast. Jõulupuul kuldlõngu võib veel ketile ilustuseks sisse põimida.

Täht d on tehtud kuld- või hõbepaberi ribadest, mis silmuseks kokku käänatud. Silmused õmmeldakse keskpunktis kõik kokku ja õmblus kaetakse kahe kuldpaberist sõõrikesega.

Edasi võib nupukas poiss ja tüdruk valmistada värvilisi lipukesi, kullata või hõbetada männi- ja kuusekäbisid jne.

TEE RIKKUSELE —

KOKKHOIU KAUDU

ILUSAIM KINK LAPSILE JÕULUKS

RIIGIHOIUKASSA

HOIURAAMAT

OSTKE

EESTI OLUMPIA KOMITEE

PILT - HOIUMARKE

Ilmusid müügile 7-värvilised (Rahvariided, Filmitähti) ja ühevärvilised (Eesti avalikke tegelasi, Jaapan — tõusva päikese maa) pilthoiu-margid

MÜÜK

„TÖÖKOOLIS“

Tallinn, Pärnu mnt. 28 ja kõigis

ÕPETAJATE- JA KOOLIKOOPERATIIVIDES

NÕUDKE hinnata selgitusprospekte „Töökoolist“

JÕULUMEESTE VABRIKUS

● KUIDAS SÜNNIB JÕULUVANA?

● TEE KAKAO-OAST ŠOKOLAADINI

Sajab laia jõululund. Veel mõni päev ja on saabunud kauaoodatud jõulud.

Inimesed seisavad kaupluste akende ees, igal salasoo südames — kingid...

Lastele meeldivad eriti just maiustusainete kaupluste aknad, kus rivistatud šokolaadist jõuluvana, kuused, kompekid ja palju muud, mis väikesel vaatajal paneb suu vett jooksuma ja salaja voodis enne unumist vangistab mõtteid, nii et unes ei nähtagi muud kui kaupluse akent.

Mõnelgi on tekkinud küsimus:

„KUIDAS ON VALMISTATUD KÕIK NEED ISUÄRATAVAD MAIUSTUSED?“

Et aidata seda küsimust lahendada, pöörusime Eesti suurima ja paremini sisustatud šokolaadi- ja kompektivabriku „KAVE“ poole Tallinnas, kus meil lahkesti lubati tutvuda šokolaadi valmistamiskäiguga. Seletusi selle kohta andis lahkesti vabriku tehniline juhataja hr. Špink.

RINGKÄIK MAGUSAS MAJAS

Laskume vabriku alumisele korrale, kus meid võtab vastu kuumus ja tugev šokolaadi lõhn, mis kipub hingegi matma, pärast harjudes aga päris meeldiv on. Undavad elekterõhupuhastajad ja sumisevad masinad.

Küpsetatud kakao-oad purustatakse umbes kruusaliiva jämeduseks puruks. Kuna kakao-uba aga sisaldab 47% rasva, siis on teda võimatu peenemaks jahvatada, sest siis eraldub rasv ja muudab segamise väga raskeks. Teises masinas, mille nimi on milanžöör, segatakse piim suhkru ja teiste maitseainetega. Piim aga pole siin mitte vedelik, nagu meie seda tavalisest poest toome, vaid pulbriks kondenseeritud. Nüüd segatakse sinna juure purustatud kakao-oad ja lastakse see segu läbi kolmest valtsist, kus ta peenendatakse ja ained teineteisega segunevad. Säält viiakse segu kuivatusruumi, kus see kuni 50° C kuumuses kuivab. Nüüd valtsitakse, segu läbi viievaltsilise masina, kus ta saab oma lõpliku peenenduse. Parimad sordid ei pääse aga siiski veel sellega, vaid neil tuleb läbi käia veel erilise peenendusaparaadist. Edasi rändab segu segamismasinasse, kus hiiglasuur kolv edasi-tagasi liukudes segab segu ühtlaseks.

Senine töö sündis kõik võrdlemisi suures soojuses ja kōetud masinai. Seda seepärast, et eemaldada šokolaadist niiskust nii palju kui võimalik, sest maksimaalselt tohib šokolaad sisaldada niiskust 2%, tavaliselt ei tõusvat % üle ühe. Nüüd läheb värskest valminud šokolaad töötlemisele.

JÕULUVANA KOOSNEB KAHEST POOLEST

Kaheks pooleks lahtikäivasse vormi määratakse šokolaad pintsliga, liidetakse siis mõlemad vormi-pooled ja asetatakse ta külmutuskappi, kus tal tuleb seista umbes 10—15 minutit. Nüüd võetakse vorm välja, avatakse, tardunud vigur puhastatakse liitekohtadelt ja saadetakse edasi katteruumi, kus ta kaetakse staniooliga (tinapaberiga). Prits-tehniliselt antakse kaetud kju-

dele soovitud värv ja välimus. Edasi rändavad nad juba müügile.

Kallimad kujud nõuavad aga juba tähelepanelikumalt ja aegaviitvamalt tööd. Esmalt kaetakse kohad, mida kavatsetakse värvida heledama šokolaadi-seguga. Kui see juba kuivanud on, kaetakse ülejäänud kohad harilik šokolaadiga ja asetatakse külmutuskappi. Pääle väljavõtmist puhastatakse ja kaetakse valgeksjätud kohad söödavate värvidega. Enamik

VÄRVIJAJAD ON KUNSTIKOOLI LÕPETAJAD

ja sellest tingituna on ka iga üksik kju omaette kunstitöö. Kujud, mida kasutatakse akende dekoratsiooniks, on käsitööd, sest tarvidus nende järele on nii vähene, et nende vormi tellimine ei tasu end ära.

Nii valmivad šokolaadkujud, mis pühade eel meelitavad pilke akendele ja tekitavad silmisse sära.

Kuna vabriku sisseseadet on täiendatud järjest uute ja ajakohaste masinatega, siis võimaldub valmistada ka saadusi, mis suuremgi asjatundjamaiaismoka poolt on hinnatud. Kuid ka odavamad sordid püütakse toota kvaliteedilt seevõrra hääd, et neil vastavas hinnaklassis võistlejat ei leiduks. Seda näib tõendavat vabriku iga-aastane kogutoodang, mida märgitakse järjest suuremate arvudega.

Mis eriti silma torkab, on kogu vabrikus valitsev piinlik puhtus ja kord. Lõpuks teadmiseks saladus, mille hr. Špink avaldas „Õpilaslehe“ sõpradele: Kui šokolaadi süües teie keelele kogub kare kord, siis teadke, et see šokolaad pole just paremate seast; sest mida parem šokolaad, seda jäljetumalt ta sulab suust.

O.-Ü. „NOOR-EESTI“ KIRJASTUSE

Ilmusid:

J. Ollik-Andevel: NÕIUTUD LOSS.

Muinasjutt Ott Kangilaski piltidega.

Hind kr. 0.50

M. Sillaots: TRIPS, TRAPS, TRULL HAAPSALUS.

Lugu kolmest väikesest poisist. E.

Järve illustatsioonidega. H. kr. 1.—

Ilmuvad:

J. Jaik: PAJUPILL.

Jutte lastele. N. Mei illustatsioonid.

R. Tiitus: TOSLEM LASTELE.

Laste karikatuuride raamat. Autori piltidega.

B. Tobias: VAHVA POISS KUA-KO

Muinasjutt autori piltidega.

Seeria eeltellimishind:

kuni 1. jaan. 1938. a. kr. 3.50

päale 1. jaan. 1938. a. kr. 4.—

Lastevanemad! Kinkige oma mudilastele meie lastekirjanduse seeria, sellega valmistate neile tõsist jõulurõõmu.

O.-Ü. „NOOR-EESTI“ KIRJASTUS

Tartus, Gustav-Adolfi t. 8.

8

A. FOTOMEHAANIKA

Fotokaamera olemusest, ehitusest ja liikidest.

Et pildistada, selleks vajame erilist aparati, n. n. fotokaamerat.

Lihtsaim fotokaamera on n. n. camera obscura. Selle fotokaamera esisaga võime igaüks lähemalt tutvuda, kui võtame mingi karbi või topi, mille põhja teeme väikese nõelauku; karbi suule, s. o. augu vastaskülge kinnitame siis valge õlitatud ehk siidpaberi. Kui selle kasti auguga varustatud külje suuneme heledasti valgustatud esemetele, ise vaadeldes läbipaistvale paberile, näeme paberil pilti, mis on pöördud „pää pääle“ ja on pisem, kui vaadeldav ese tõeliselt (vaata joonis 1.).

5

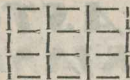
Nagu kirjutamiseoskus on tänapäeval möödapääsmatult tarvilik, siis „valgusega kirjutamine“ (mis on ju sõna fotograafia tähendus) osutub sama vajalikuks juba lähemas olevikus, mitte ainult ühe üllaima spordiharuna, vaid ka väga häa sõbrana kõikidel elualadel. „Enam omandab see elust, kes õskab pildistada!“, on tänapäeva hüüdsõna. Autor. Tartus, november 1937.

1. FOTOGRAAFIA MÕISTEST JA AJALOOST.

Sõna fotograafia on kreeka-keelne ja tähendab „valgusega kirjutamist“ ehk piltide valmistamine valguse abil. Seda võimaldavad meile mitmesugused valgustundlikud hõbedasoolad, mis erilise kihina asetatud klaasile või tselluloid-lindile, aparadis valgustatakse läbi klaasläätša ja on siis suutelised vastu võtma pilti. — Seejuures toimub rida keemilisi protsesse

41. TIKUMÕISTATUS (2 punkti)

Võtke juuresolevast kujundist tikke ära, nii et järele jääks a) kaks ruutu, b) neli ruutu.

42. MITU KÄESURUMIST? (3 punkti)

Peol kätles üksteist kuus härrat, kusjuures igaüks surus tervitatava kätt ainult kaks korda — tulles ja minnes. Öelge, mitu käesurumist oli sel õhtul!
A. Pääsukene — Övanurme

43. MIS ON... (2 punkti)

... selle mehe elukutse, kui ta nimekaardil seisab

JAAK JUHO

Toila

44. VAAT' KUS ON „POMM“! (1 punkt)

Millise veekogu läänekallas on Peipsi järve idakaldast idasuunas kõige kaugemal?

Edgar Keerd — Tammistu

45. KOLM KORDA AJUD TÖÖLE! (3 punkti)

Vastake, kui teil on „nuppu“!

- 1) Miks ei saja kunagi kaks päeva järjest?
- 2) Milline lind võib lennata kõrgemale kui maailma kõrgeim ehitis?
- 3) Millisele küsimusele ei saa kunagi vastata jaatavalt? *

„Nõksud“ peituvad just sõnastuses, seepärast mõelge teravmeelselt ja taibukalt!

46. SALADUSLIK JÕULUKAART (2 punkti)

J. Selmuõe

Mis on selle isiku elukutse?

47. KES TEEB PARIMA? (5 punkti)

Seni olete nimele järgi leidnud elukutseid, nüüd aga katsuge ka elukutsest ümber kujundada sobiv nimi.

Anneme selliseks katsetamiseks teile, lahendajad, elukutse

eesti rahvusväelane.

Toimetus hindab teie loodud nimesid kolmel põhimõttel:

- 1) võimalikult eestipärane,
- 2) kõlaliselt ilus,
- 3) küllalt erinev elukutsest.

Niisiis — jõudu tööle!

NEIL VEDAS NR. 10

1. J. Tamm — A. H. Tammsaare „Meie rebane“
2. L. Raudsepp — „Vana päälük“
3. H. Rae — „Pilke- ja naljalaulud“

NEIL VEDAS NR. 11

1. P. Väinsalu — F. Cooper „Maagua“
2. K. Raig — „Heiti ja Ellik“
3. V. Tambaur — „Päikesekell“

TÄNASED AUHINNAD:

1. J. Jaik „Pombi ja Udsimärdi nõiad“
2. „Robinson Crusoe“
3. Aaastak „Õpilaslehte“
4. Loomkangelased
5. „Vaene hunt“

Lahendid saata hiljem. 5. jaan.

K. Luuk N.
Helme

ÜKS TEISEST TARGEM

Õpetaja: Jaan, nimeta üks linn, mis algab B-tähega.

Jaan: „Baaden.“

Õpetaja: „Tubli! Mart, nimeta sina ka.“

Mart: „Baaden-Baaden.“

Õpetaja: „Täiesti õige! Karu, veel üks näide.“

Karu kohmab: „Baaden-Baaden-Baaden.“

2. FOTOGRAAFIA JAGUNEMINE

Süvenedes fotograafiasse kui õpiainesse, võime selle jagada kolme eriossa:

- A. fotomehaanika,
- B. fototehnika,
- D. fotokeemia.

Fotomehaanika ülesandeks

on anda selget ning kõigekülget ülevaadet nendest aparaatidest ja seadeldistest, mille abil saame pildi.

Fototehnika tutvustab meid pildistamise töövõtetega ning sellega kaasaskäivate eel- ja järeltoimingutega.

Fotokeemia käsitleb laboratoorse töö viise, korda ja vahendeid, milliseid rakendades keemiliste protsesside kaudu, saamegi valgustatud plaadist pildi.

„ÕPILASLEHE“ JÄRGMINE NR.

ILMUB 12. JAAN.

PREEMIAID -

„Õpilaslehe“ poolaastatellijale
Laullipp läks Rakvere

1. Hageri Algk. nr. 7 — „Deklamatsioone“, H. Jänes ja E. Looga
2. Kütt, O. — Tartu — „Kuri ahv“, E. S. Thomson
3. Ingerman, M. — Petserim. — „Kameleid pasunapuhujatega, J. Jaik.
4. Illuka Algk. nr. 4 — „Pilvehiiglane“, S. Topelius.
5. Kippar, Aino — Jõhvi — „Nukitsamees“, O. Luts.
6. Kükit, Erich — Matjama — „Kindral Naki“, E. Valmre.
7. Oartu L. 5. Algk. nr. 17 — „Uusi sõnu“, H. Rajamaa
8. Soo, Koidula — Matjama — „Eksinud“, H. Tõnnov
9. Ehandi, Elmar — Viljandi — „Näkinetsi“, F. R. Kreutzwald
10. Pikka, Hartvig — Põlula — „Vaene hunt“
11. Keila Algk. nr. 8 — „Loomi talitamas“, A. Oengo.
12. Vestung, E.—Vao, Koeru — „Uudishimulik Mikk“
13. Annast, E. — Punnikvere — „Vana päälük“
14. Sock, Aino — Järva-Jaani — „Ungari muinasjutud“
15. Helk, Vello — Tsooru — „Lauka poisid“ O. Luts
16. Kääpa Algk. nr. 11 — „Pombi ja siukuningas“, J. Jaik
17. Mogon, E. — Varbevere — „Sõnajala-õis“, J. Kuulberg
18. Kotkas, Fern. — Kiviloo — „Tuleraud“, C. Andersen
19. Polai, Arnold — Paadremaa — „Vana päälük“
20. Puurmani Algk. nr. 9 — „Sõnajala-õis“, J. Kuulebrg
21. Terri, Endel — Tõrva — „Perdita“ S. Topelius
22. Tohver, R. — Valga — „Unkas“, F. Cooper
23. Nõmmik, K. — Tallinn — „Uusi sõnu“, H. Rajamaa
24. Rakvere Kaubandusk. nr. 13 — laullipp
25. Voiman, Asta — Tallinn — „Uudishimul. Mikk“, J. Kuulberg
26. Soomaa, K. — Võru — „Paal-tänav poisid“
27. Liissalu, S. — Konovere — „Kalendritegija“, R. Fählman
28. Labi, E. — Tallinn — „A. H. Tammsaare looming“, M. Sillaots
29. Peterson, U. — Aru — „Perdita“, S. Topelius
30. Muska, V. — Tartu — „Meie rebane“, A. H. Tammsaare

NÕUDKE

R. GÜTMAN'İ

Šokolaadi

kompvekke

karamelle jne.

Vabriku Vallikraavi 8

Kauplus Kauba 1

TARTUS

(ainete ühinemisi ja lagunemisi).

Fotograafia leiutajaiks loetakse prantslasi Nipce'i (1826. a.) ja Daguerre'i (1839. a.) kes pildi saavutamiseks kasutasid asfaldilahu. Inglise Archer leiutades 1851. a. märja n. n. kolloodiumplaadi, mis võimaldas juba pildistamist kiiremini ja koopiaste (äratõmmete) valmistamist soovitud hulgal, viis fotograafia arengu tubli sammu edasi. Tema „märja“ plaati kasutati veel tänapäevgi tsinkograafias — klišeede valmistamise eeltois. 1873. aastal leiutas sakslane Vogel n. n. kuiva plaadi, millist tänapäev tehniliselt täiendatuna kasutabki. Umbes samast ajast alates areneb ka fotokaamera ja sellega ühenduses olev objektiiv.

SPORT

POISID ja TÜDRUKUD, SUUSAD KORDA!

TALV TOOB SUUREPÄRASEID LÖBUSID

MÕNDA SUUSASPORTI „NÖKSUDEST“

SUUSAHÜPPED NÕUAVAD HARULDAST KEHAVALITSEMIST

Lund on taevataat riputanud juba kotisuust. Ja nüüd alles tulevad pois-tele-piigadele õiged talverõõmud. Uisud, kelgud, suusad, — lumesõda, lumimemm... Mis sest, et vahel külm katsub kõrva või näpistab nina — ega meist muidu mehi kasva!

Suusad! Vaat, nendega alles on tore liueda mäerinnakust alla, nii et külm tuul käib südame alt läbi. Kukul? Ei! — pole tarvis teha muud, kui hoida suusad rööbiti, jalad teineteise ligi ja üks jalg nihutada teisest veidi ette. Põlvi kõverdada seda rohkem, mida järsem on mägi. Samuti tuleb lasta kehal kalduda ettepoole, nõnda et keha telg jääks ikka risti maapinnaga. Ke- pid tõstame veidi kõrgemale, et nad lumme vagu ei jätkaks.

Ja kui kogemata tasakaal kaobki, siis vajume aeglaselt küljele, mitte aga ette ega taha! Seda on kasulik enne veidi harjutada, et kukkumine läheks libedasti. Ei saa siis haiget suusad, mäerinnak — ega sõitjagi ise!

Alul muidugi laskume alla madalast mäest, hiljem, kui julgus kasvab, katsume saada jagu ka kõrgemast ning järsemaist. Ja küll siis on tore tunne, kui tuul vihiseb kõrvadest mööda. — ning sõit tuleb pikk — kaugele alla laugmaale!

Kes aga põlgab paljaks pikka sõitu, see õpib pidurdama. Ta teeb lumesa- hka — surub suusakannad laiail (ninad jäävad kokku), hoiab põlved sirged ja raskuse suuskade siseserval. Osavamad pöörduvad Kristiaania-pöördega.

Kuidas pääseda tagasi mäeharjale? Suusad on libedad ja kisuvad allapoole tagasi! Kätega ka ei jõua keppidele toetudes selle vastu sõidada.

Nupukas poiss teeb siin nõnda: pöörab kummagi suusa nina 45° välja- poole ja astub siis vaheldumisi — ikka ühe jalaga üle teise suusakanna. Keha raskus jääb seejuures suuskade sise- servadele. Mäkke võib tõusta ka pool- põigiti, vaheldumisi üks külj ees — sik-sakiliselt.

Mäest üles minnes tuleb suusaga astuda, laugmaal on aga suusk edasi- liuglemiseks. Sääli suusk libisegu möö- da lund, sest suusad pole lumel jook- miseks. Libistamine ei väsita sõitjat ja kiiruses võidame ääretult — maa nagu jookseb jalgade alt läbi! Käed aina lükkavad keppidega takka.

ÜLIM KUNST SUUSKADEL — SUUSAHÜPPED

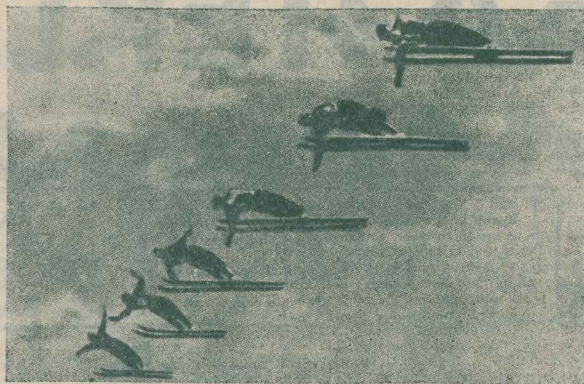
See nõuab hääd kehavalitsemist ja eelkõige julgust. Meistriks on saanud ainult need, kes on harjutama hakanud varakult ja kelle harjutus on ölnud pidev.

Meie suusahüppesport on parimate välismaade (Norra, Soome, j. t.) omast veel taga, aga areneb praegu täie hooga. Hüppemäed Mustamäel, Viljandis j. m. aitavad selleks suuresti kaasa.

Parimaks mäehüppajaks peetakse norralast Birger Ruud'i, kelle stiil on eeskujulikum.

Iseloomustav on lennul õhus kere suur kallak ettepoole. Hüppaja on ke- rega peagu suuskadel. Istmik on vei- di tagapool, nii et ülakere on suuska- dega paralleelne. Kannad ei tohi tõus- ta suuskadelt ja suusadki olgu rööbiti koos.

Et saada veidi ettekujutust suusa- hüppeil nõutavast kehavalitsemiseosku- sest, toome mõningaid huvitavaid and- meid: kiirus, mida hüppaja saavutab hoovõtul suuril hüppemägedel, ula- tub kuni 100 km tunnis. Seni hüpatud hüppeist on pikim 97-meetriline hüpe, kuid 70—80 meetrilised hüpped pole sugugi haruldased. Kõrgusevahe ära- hüppe ja maandumiskoha vahel püst- loodis võetuna ulatub kuni 50-meetrini. Kogu selle languse läbistamine õige kehahoiakuga pole enam naljaasi!

E. Koplus Linool
Kaagvere (E. Viiraldi sullejoon. ainel)

AUTOGA 502,4 KM TUNNIS

Eystoni uus rekord

Inglise autovõidusõitja Eyston tegi Bonneville'i lähedal uusi katseid, et pa- randada absoluutset kiiruse maailmare- kordi autodele, mis tal ka õnnestus. Ühe kilomeetri distantsil lendavast star- dist saavutas ta 502,436 km/t. Senine maailmarekord kuulus tema kaasmaala- sele Campbellile, tagajärjega 444,444 km/t. Ühe miili distantsil lendavast stardist saavutas Eyston 501,181 km/t. Senine maailmarekord sellel distantsil kuulus samuti Campbellile 484,619 km/t.

SUUSKURITE
RIVI ÕHUS
Suusahüppajaist
montaaž
(„E. Sp.-1.“ j.)

RET RAADIO

on narakas kodule!

GUST. MARK
ALEKS. 9 TARTUS
SUUP. VALIK.

Valmisrüüded; tellim.
Daamidele, härradele.
AJAKOHASED HINNAD.

Mugava kodu loomiseks külasta
E. RÜÜTEL'i

Polstermööbli tööst.
ALEKS. 15 TARTUS (KINO „APOLLO“ M.)

SIDOL

COMP.

ERA

„Lodix“

Parim kingakreem

„Sidol“

Parim puhastusvahend metallile ja klaasile

ERA

„PÕH“
VÕIMLEMIS-
KINGAD

„JALA“
SPORDI-
SAAPAD

ERA

ETK blokid
ETK koolivihikud
Vesivärvid
Tindid

ETK portfelligid
ja koolirahitsad on
kohaseimad tä-
napäeva koolile

„A.S. TEKLA“

ERA

MAIAS-
MOKK.

Maiustusi
KODULE
KOOLILE
TARTU VÕIDU 17
TEL. 16 44

TOUKE- JA LASTE SAANE
OSTATE KÕIGE ODAVAMALT:
SPORDITARVETE TÖÖSTUS
LILL, RIIA TÄN. 15 TARTU

Klaverivabrik
J. HERMAN
TARTU
UUSTURG 3

SOOVITAB
VÄÄRTUSLIKKE
PIANII NOSJID

SPRENK-LÄTE

Patent pais-püst
KLAVEREID
Eeskujulik kõla, materjal,
ehitus ja mänguviis
LADU: TARTUS RÜÜTLI 25
TALLINNAS KUNINGA 5
K. Jürgenson'i ääris

asut. 1842

PIPARKOOGID
MESIKOOGID
TARTU

UUSTURG 15/23 TEL. 17 04

TÄIELIKU TALVELÕBU
võimaldavad
SUUSAD, UUSUD,
Kelgud jne.
SPORDITARVETE ÄRI
J. KIVASTIK
RÜÜTLI 8 TARTU